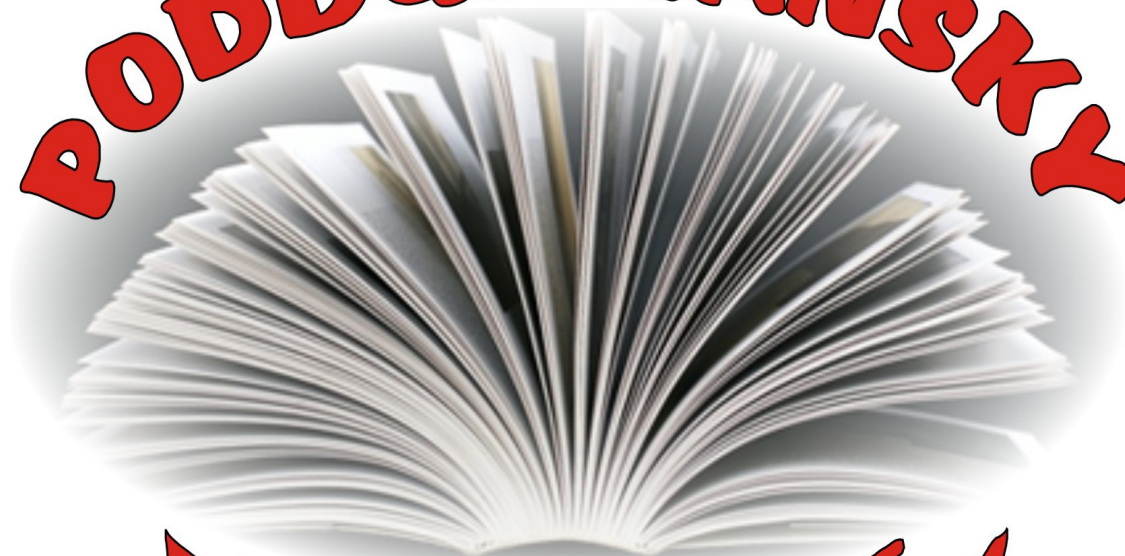

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 9 číslo 3

2018

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

Knižnica pre všetkých	1
Oddelenie ako ho (ne)poznáte	6
Regionálne osobnosti – Jozef Baslár	8
Z pera našich čitateľov	10
Police plné kníh	12
Rok európskeho kultúrneho dedičstva	14
Viete, že...?	16
Inšpirácia na domáce knižnice	17
Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia	18
Čas na zábavu	19

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

ZAHRAJME SA SPOLU

„HURÁ PRÁZDNINY“, počujeme z úst detí, ktoré sa tešia na oddych a dlhší spánok. Tešia sa aj na dovolenky s rodičmi, tábory a rôzne aktivity a koníčky.

Pracovníčky PK počas letných prázdnin každú stredu od 9,00 hod. do 11,00 hod. pre deti pripravovali stretnutia v knižnici pod názvom **ZAHRAJME SA SPOLU**. Keďže ide o podujatie s niekoľkoročnou tradíciou, mohli sme sa tešiť veľkej účasti. Počas týchto stretnutí si deti mohli vyskúšať zručnosť pri zhotovovaní rôznych vecí, napr.: váza s kvetmi, akvárium, prútený rámček na fotky, veselé obrázky, figúrky zo slaného cesta, zhotovovanie nepečených koláčikov a iné. Na každom z týchto stretnutí nechýbala kniha. Čítali sme si rozprávky, hádali hádanky a pracovali podľa návodu v knihách.

Začal sa školský rok a my aj počas školského roku budeme organizovať rôzne podujatia pre deti a o rok sa stretneme zas na podujatí **ZAHRAJME SA SPOLU**.

Tatiana Ducárová

CHCEŠ SI ZASÚŤAŽIŤ, ZAHRAŤ SA A TRÁVIŤ VOLNÝ ČAS V KNIŽNICI?

ÁNO?

Podduklianska knižnica vo Svidníku pripravuje zábavné podujatia pod názvom ZAHRAJME SA SPOLU

Kedy?

04.07.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
11.07.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
18.07.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
25.07.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

01.08.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
08.08.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
15.08.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.
21.08.2018 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

Pre koho?

Pre deti základných škôl od 7 do 10 rokov

Aký bude program?

hádkanky, kreslenie, čítanie rozprávok, športové hry a súťaže, tvorivá dielňa a príprava nepečených koláčikov

Zúčastnením sa na tomto podujatí súhlasíte s uverejnením fotodokumentácie, ktorá bude uverejnená na www.podduklianskakniznica.sk

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

04.07.2018

04.07.2018

11.07.2018

11.07.2018

18.07.2018

25.07.2018

01.08.2018

01'08'2018

08.08.2018

08'08'2018

15.08.2018

12'08'2018

22.08.2018

22'08'2018

foto: Nadežda Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný podduklianský región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

PERIODIKÁ

Regionálne periodiká

Regionálne noviny ako významná súčasť histórie okresu Svidník budú aj v tomto čísle témou ich ďalšieho vývoja. Opäť je potrebné uviesť, že všetky regionálne noviny, ktoré uvádzame na pokračovanie v tejto rubrike, sú archivované a v zviazanej podobe sa nachádzajú v Podduklianskej knižnici vo Svidníku.

Aj v r. 1995-1999 šéfredaktorom novín **Dukla** s podnázvom **Týždenník občanov podduklianskeho regiónu** bol Andrej Dudáš. V r. 1995 zástupkyňou šéfredaktora bola Erika Červená, redaktormi boli Viliam Jobko a Ruslana Kurilcová. Noviny vychádzali každú stredu a ich cena bola 2 Sk. Obsah novín bol pestrý a zaujímavý. Noviny

zachytávali život okresu vo všetkých jeho oblastiach. Napr. v r. 1995 to boli oslavy 50. výročia oslobodenia mesta Svidník, ešte stále sa vo Svidníku konal Svidnícky divadelný festival, ktorý v r. 1995 napísal svoju 21. kapitolu. Súčasťou novín bol aj mini občasník Informátor Okresného úradu

práce vo Svidníku. Za zmienku stojí, že po prvýkrát súčasťou novín bola príloha novín Holos Makovyci : Občasnyk Rusyniv spid Dukli, roč. 1., č. 1 (12. apríl 1995), ktorá vychádzala ako príloha novín Narodny novynky. Text bol napísaný latinkou v rusínskom jazyku. Pár čísel novín bolo o. i. venovaných aj projektu Bibliobusy, ktorý ako jediná knižnica na Slovensku začala do života uvádzať vtedy Okresná knižnica (dnes Podduklianska knižnica) vo Svidníku. Jeho súčasťou bolo zavedenie bibliobusov - mobilných knižníc do obcí okresu. Tiež bol prezentovaný prvý ročník medzinárodného kongresu ŠPITEX vo Svidníku, ktorý bol venovaný domácej ošetrovateľskej a opatrovateľskej starostlivosti. Bol výsledkom intenzívnej spolupráce medzi členmi Česko-Slovensko-Švajčiarskej zdravotníckej spoločnosti, zástupcami mesta Svidník, Nemocnice s poliklinikou a Slovenského Červeného kríža vo Svidníku. Záverečné čísla novín patrili 10. výročiu narodenia armádneho generála Ludvíka Svobodu, ktorý je úzko spätý

s mestom a okresom Svidník, ako aj s podduklianskym regiónom. V roku 1995 spomenieme vyhodnotenie súťaže Okres Svidník v dokumentoch, ktorú realizovala vtedy ešte Okresná knižnica vo Svidníku. Súťaži bolo venovaných niekoľko čísel novín. V roku 1996 z redakcie novín v auguste odchádza redaktor Viliam Jobko, od októbra novou redaktorkou novín je Hedviga Imrová. Cena novín sa zvýšila v roku 1996 z pôvodných 2 Sk na 3 Sk. Za zmienku stojí, že od č. 9/1996 noviny uverejňovali seriál spomienok pod názvom Nezábudka, ktorého autorom bol lekár Aladár Šaláta, prvý povojnový lekár v okrese Svidník. V roku 1999, po dvoch rokoch, noviny Dukla opäť uviedli seriál spomienok z pera MUDr. Aladára Šalátu, CSc. pod názvom Svidník, ľudia, roky. Od č. 48/1999 noviny Dukla menia majiteľa, stáva sa ním Creativ plus, reklamno-obchodná agentúra a jej redaktorom a zároveň šéfredaktorom sa stáva **Martin Rusin**. Zvyšuje sa cena novín z 3 Sk na 5 Sk. Mení sa aj štruktúra novín. V roku 2000 noviny Dukla od č. 16/2000 začali vychádzať každý utorok. V máji 2000 sa redakcia novín rozšírila o dve redaktorky Evu Pavlenkovú a Viktóriu Popovú. Pribudla rubrika Ohlasy. Námety. Podnety. Diskusia. Od mája 2000 prílohou novín sa stáva občasník Občianske listy s podnázvom Príloha regionálnych novín. V júni 2000 z redakcie odchádza redaktorka Eva Pavlenková, od júla do redakcie prichádza redaktorka Valentína Gulová. Od č. 34/2000 je novinám pridelené medzinárodné štandardné číslo pre seriály ISSN 1336-6798. Od roku 2000 začali vo Svidníku

vychádzať ďalšie regionálne noviny pod názvom **Podduklianske noviny** s podnázvom **Nezávislý týždenník občanov regiónu Svidníka, Stropkova a Gíraltoviec**. Prvé číslo novín vyšlo 6. marca 2000. Zo začiatku šéfredaktorkou novín bola Ruslana Kurilcová. Noviny vychádzali každý utorok a ich cena bola 4 Sk. Od júna 2000 sa šéfredaktorkou stáva Eva Pavlenková. Od č. 6/2000 (11.4.2000) na titulnej strane novín bola uverejnená aj e-mailová adresa novín: e-mail: Podduklianske@pobox.sk. V novinách pribudli nové okienka, a to súťaže, krížovky, vtipy, drobné rady pre domácich kutilov a pod. Pre podnikateľov to bola rubrika poradcu podnikateľa. Pribudla aj rubrika ankiet a názorov. Od č. 38/2000 (21.11.2000) zodpovedným pracovníkom novín sa stáva Karel Bok. Noviny vydávala firma JUPITER vo Svidníku.

Veríme, že ďalšie noviny, ktoré sme vám predstavili, vás zaujmú a v knižnici radi si v nich zalistujete, aby ste získali a obnovili si poznatky zo života okresu pred vyše dvadsiatimi rokmi.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Použitá literatúra:

Noviny Dukla, roky 1995-2000
Podduklianske noviny, rok 2000

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Jozef Baslár

predseda Mestského národného výboru vo Svidníku v rokoch 1976-1990

Patril k osobnostiam, ktoré sa výrazne zaslúžili o rozvoj a vývoj mesta Svidník vo všetkých oblastiach jeho spoločenského života. Jozefovi Baslárovi mesto Svidník prirástlo k srdcu, úsilie na to, aby bolo dôstojným pod Duklou, s rozvinutou prírodou a pohostinným obyvateľstvom. Baslárovci pochádzajú z Moravy. Jeho otec Radomilov v okrese Šumperk. Bol prvým živnostníkom – regióne, vo Svidníku sa oženil 1962. Jozef Baslár bol jeho prvým synom, narodil sa 28. júla 1935 vo Svidníku. V priemyselnej škole strojnícku, národné výbory v Pezinku. V Nálepku vo Svidníku odpracoval postupne zaradil až do mierou sa pričínal o prestíž závodu. Neskôr úspešne vykonával funkciu vedúceho Domovej správy vo Svidníku.

Života. Jozefovi Baslárovi a preto vyvíjal všetko svoje a moderným mestom v kraji infraštruktúrou, krásnou obyvateľstvom. Baslárovci sa narodil 10. júna 1935 v obci V r. 1928 prišiel do Svidníka. mäsiarom vo svidníckom a žil až do svojej smrti v r. prvým synom, narodil sa 28. Košiciach absolvoval Strednú neskôr štvorročný Inštitút pre Odevných závodoch kapitána 25 rokov. Z robotníka sa riadiacich funkcií. Veľkou

V novembri 1976 bol na ustanovujúcom pléne Mestského národného výboru (MsNV) vo Svidníku zvolený za predsedu Mestského národného výboru. V tejto funkcii pôsobil v rokoch 1976-1990 (tri volebné obdobia), teda plných 14 rokov.

Počas jeho pôsobenia mesto Svidník zaznamenalo všestranný dynamický rozvoj. Výrazne sa zaslúžil o intenzívnu bytovú výstavbu, o výstavbu školských a predškolských zariadení, o výstavbu nemocnice, o výstavbu ciest a miestnych komunikácií. Dbal o rozvoj kultúry a športu. Mimoriadnu pozornosť venoval mladej generácii. V okresnom meste vznikali nové pracovné príležitosti. Výrazne sa zvyšoval počet obyvateľstva, vzniklo moderné mestečko, v ktorom našli svoje uplatnenie mnohé mladé rodiny. Volebné plány a predsavzatia, ktoré si mesto vytýčilo v rokoch 1976-1990, boli vždy splnené a rozšírené. Tešil sa z každej novej stavby, ktorú mohlo mesto uviesť do prevádzky, či už z lôžkovej

časti Nemocnice s poliklinikou vo Svidníku, nových bytov, Domu smútku, obchodných stredísk, ale aj z plynofikácie časti Svidníka alebo výstavby nového sídliska UTRA a mnohých ďalších objektov.

Je hodno spomenúť napr., že za obdobie rokov 1981-1985 boli zabezpečované úlohy účelovej investičnej výstavby akcie „Z“. Po uvedenom volebnom období bolo vo Svidníku v rámci akcie „Z“ ukončených: energocentrum športového areálu, telocvičňa, umelá ľadová plocha, terénne úpravy a inžinierske siete športového areálu, zariadenie prevádzky tlačiarne vo Svidníku ako pobočky Dukelských tlačiarní Prešov. Bolo zrealizovaných ďalších 8 stavieb v súvislosti s oslavami 40. výročia KDO, ako napr. lesopark, rekonštrukcia chodníkov na Ulici sovietskych hrdinov, rekonštrukcia chodníkov v meste, tribúna TJ OZKN, dielne technických služieb. Pred ukončením bola čakáreň ČSAD pri SAD Svidník a bola zahájená výstavba Ľudovej školy umenia (teraz ZUŠ). Projekčne boli pripravené stavby, a to: cintorín pri Dome smútku vo Svidníku, zahájenie výstavby stanovišť ČSAD, prípravné práce na plynofikácii vtedajšej Fučíkovej ulice, Nábrežnej ulice, Ul. dr. Goldbergera, Polyvkovej ulice a Pavlovičovej ulice. V oblasti výstavby obchodných stredísk došlo k odovzdaniu do užívania predajne potravín, mäsa, zeleniny a cukrárne na sídlisku UTRA, predajne keramiky, brúseného skla, predajne Vzorodev, prechod predajne OTEX-obchod s textilom na samoobslužný predaj, rekonštrukcia predajne Slovenská kniha a zariadenie predajne záhradkárstva, na úseku dopravy bola skvalitnená cestná sieť. V tomto období bola zahájená aj výstavba sídliska DUKLA.

Jozef Baslár zanechal za sebou veľké dielo a nezmazateľnú stopu v meste Svidník. Žil s radosťami a starosťami svojich spoluobčanov, načúval im a veľmi dobre im rozumel. Záležalo mu na pokojnom a dôstojnom živote obyvateľov mesta Svidník. Vynikal skromnosťou, čestnosťou, ľudskosťou a rozhodnosťou. Za veľmi zodpovednú a obetavú prácu bol ocenený mnohými vyznamenaniami.

Jeho meno vyslovujú Svidníčania s veľkou úctou a vďakou. Jozef Baslár zomrel 2. októbra 1994 vo Svidníku, kde je aj pochovaný. Pri príležitosti 20. výročia jeho úmrtia mu bolo v roku 2014 udelené ocenenie Cena mesta Svidník in memoriam.

Emília Kudlová

foto na: <https://www.svidnik.sk/ludia/-jozef-baslar-/mid/362909/.html>

Použitá literatúra

Barilla, Jozef: Prvý mäsiar – údenár prišiel z Moravy/-bar- In: Dukla.- Roč. 31, č. 42 (2009), s. 5

Lazoríková, Veronika: Jozef Baslár dostal cenu mesta in memoriam/(ver).- In: Dukla.- Roč. XXXVI, č. 41 (2014), s. 8

(red): O Jozefovi Baslárovi/(red).- In: Dukla.- Roč. XXXVI, č. 41 (1914), s. 8

Sivák, Pavol: Cenu mesta „in memoriam“ udelia Jozefovi Baslárovi/(pn).- In: Podduklianske novinky.- Roč. 13, č. 41(2014), s. 12

Volebný program Mestského výboru Národného frontu SSR na volebné obdobie 1981-1985 v meste Svidník.- [Svidník] : Mestský výbor Národného frontu, 1981.- 27 s.

Z pera našich čitateľov

Napísali ste nám

Fedor Goč

Fedor (Teodor) Goč – najvýznamnejší predstaviteľ lemkovskej kultúry v povojnovom Poľsku sa narodil 28. júna 1929 v dedine Zyndranowa, okres (powiat) Krosno v rodine chudobného roľníka. Po skončení 4. triedy základnej školy v rodnej obci matka ho poslala študovať do Ukrajinskej strednej školy (bursy) v Dukle. Bol prijatý do gymnázia v Jaroslavi, ale na jeseň v roku 1944 kvôli Karpatsko-duklianskej operácii nemohol nastúpiť na štúdium.

Po vojne bol bezdôvodne obvinený zo spolupráce s Ukrajinskou povstaleckou armádou, uväznený a nemilosrdne týraný. V roku 1947 bol odsúdený na sedem rokov väzenia s prísnyim režimom. Po štyroch rokoch ho prepustili z väzenia, avšak po pol roku ho vzali do trestaneckého tábora Vojska poľského, kde vyše dvoch rokov kopal uhlie.

Medzitým matka s bratom odišli za otcom do Kanady. Po skončení dvojročnej vojenskej trestaneckej práce Fedor sa vrátil k dedovi do Zyndranowej, kde sa venoval roľníctvu a krajčírstvu.

Už v roku 1954 založil v Zyndranowej prvý amatérsky folklórny súbor na Lemkovine. V roku 1957 bol opäť uväznený, tentokrát za vykonštruované obvinenie z „chuligánstva“, začo dostal tri roky väzby. Po prepustení z väzenia v jari 1960 úplne sa oddal spoločensko-verejnej práci pri obrození lemkovskej kultúry v rámci novovzniknutého Ukrajinského spoločensko-kultúrneho spolku (USKT).

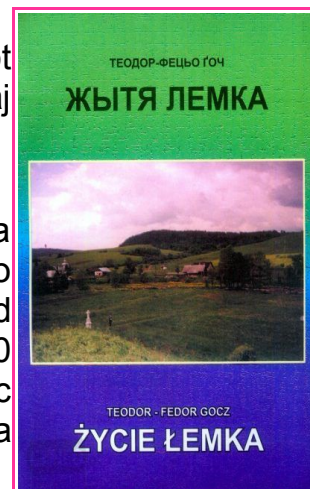
Medzi Lemkami, ktorí sa vrátili do svojho rodného kraja, najpopulárnejší bol amatérsky súbor „Lemkovina“ v obci Biľanka, s ktorým F. Goč spolupracoval plných 20 rokov: bol jeho starostom, moderátorom a sólistom. Súbor niekoľkokrát vystupoval aj vo Svidníku.

V roku 1962 F. Goč sa oženil s Lemkyňou Máriou Burakovou zo Smerečného. Za pomoci rodičov z Ameriky postavil si nový dom a zo starého urobil Múzeum lemkovskej kultúry, ktorý v súčasnosti vedie jeho syn Bogdan.

Fedorovi Gočovi s veľkými ťažkosťami sa podarilo postaviť v Zyndranowej prvú, v povojnovom Poľsku pravoslávnu cerkvu sv. Mykolaja, a v roku 1992 založiť každoročný festival lemkovskej kultúry „Vid Rusaľ do Jana“ (Od Turíc do Jána).

Svoj búrlivý život opísal v knihe spomienok „Žyťa Lemka“ (Život Lemka, Zyndranowa, 1999, 164 strán), ktorá bola preložená aj do poľštiny.

Fedor Goč od roku 1963 doslova každý rok sa zúčastňoval na Slávnostiach kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska vo Svidníku, kde mal veľa osobných priateľov. V roku 1995 Úrad Slovenskej republiky vyznamenal Fedora Goča medailou „50 rokov od skončenia druhej svetovej vojny“ – „za pomoc vojskám Prvého Česko-slovenského armádneho zboru“ a „za ochranu vojenských pomníkov“.

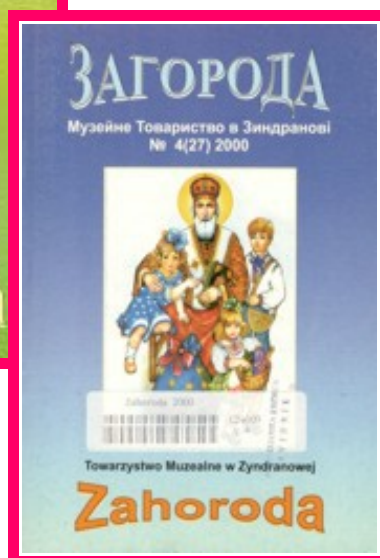
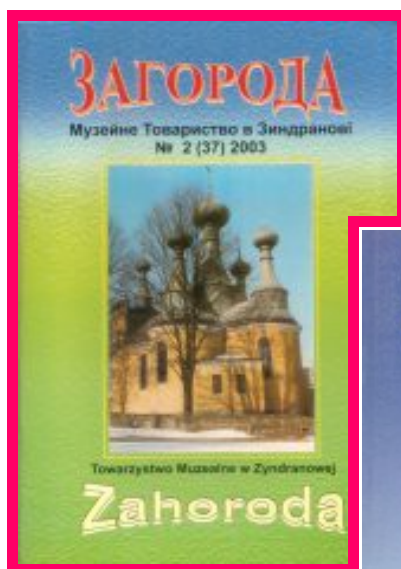

Na konci mája t. r. F. Goča vo vážnom zdravotnom stave previezli do nemocnice v Krosne, kde 5. júna podľahol zákernej chorobe.

Pochovali ho v rodnej obci 7. júna 2018. Pohrebný obrad vykonal arcibiskup Przemysło-Gorlického pravoslávneho biskupstva Pajisij, ktorému asistovali siedmi kňazi.

V mene Rusínov-Ukrajincov Slovenska sa s Fedorom Gočom rozlúčil svidnícky primátor Ján Holodňák.

Mykola Mušinka

Police plné kníh

Knižné novinky

Najkrajšie z najkrajších
Podľa ruskej úpravy rozprávok preložil
Slavomír Ondica ; ilustroval O.A.Suprun. -
Žilina : Georg, 2018. 64 s.

Kniha je výberom z najlepších klasických rozprávok, ktoré sa tešia veľkej obľube po celé generácie detí a rodičov. Kniha obsahuje tieto rozprávky: Červená čiapočka, Tri prasiatka, Vlk a sedem kozliatok, Popoluška.

ĎURANOVÁ, Mária
Rebrík do kurína. - Praha : Brána, 2018. - 196 s.

Diana je mladá ambiciózná žena, ktorej rodičia poskytujú skvelé zázemie a podobné chce vytvoriť raz aj ona vo svojej vlastnej rodine. Po otcovi zdedila ctížiadostivosť a v ceste za svojím cieľom sa neštíti ani špekulácií v láske. Všetko vychádza, až zrazu práve jej najbližší človek spôsobí, že sa v jej živote obracia všetko hore nohami...

JANČOK, Ľubomír
Glamour Paríža. - Bratislava : Marenčin PT, 2018. - 168 s.

V čom sa odlišujú Parížanka, Milánčanka a Slovenka? Podľa čoho ich spoznáte? A ako žijú? Ako sa žije u grófky na zámku? Ako si podajú študenta na pohovoroch na najprestížnejšie svetové školy? Kde nájdete intelektuálneho grázla či buržuj-bohéma? Autor vystupuje v pozícii "chirurga" parížskej spoločnosti. Dozviete sa aké kasty tu existujú. Nahliadnete do hlavy typickej Parížanky z Marie Claire... Krása, šarm, lesk, sláva, prestíž, potešenie, toto všetko a ešte oveľa viac nájdete v Paríži.

SABOVČÍKOVÁ, Veronika
Hrnčeková kuchárka alebo pečenie a varenie bez váženia. - Bratislava : Perfekt, 2018. - 191 s.

Múčniky od výmyslu sveta - ovocné, plnkové, s múkou aj bez múky, každý si vyberie. Cheesecaky a torty na každú príležitosť - na všedné dni, nedeľu či oslavu. Pečivo a chlebíky, ktoré milujete. Upečte si vlastné, domáce lepšie chutia a sú zdravšie. Mysleli sme aj na obedy. Pripravte chutné polievky, ktoré máte hotové za chvíľu.

Nadežda Mičáková

ROK EURÓPSKEHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

КАЛТУРНЕНО ДЕДИЧСТВО
РОК ЕУРОПЪСКОЕНО

Naše dedičstvo: Kde sa minulosť stretáva s budúcnosťou

Cieľom Európskeho roka kultúrneho dedičstva je ešte viac podnietiť ľudí, aby objavovali kultúrne dedičstvo Európy a zapájali sa do jeho zveľadovania, a zároveň posilniť pocit príslušnosti k spoločnému európskemu priestoru. Rok 2018 sa bude niesť v znamení hesla „Naše dedičstvo: spájanie minulosti s budúcnosťou.“

Počas uvedeného roku sa v celej Európe uskutočnia viaceré iniciatívy a podujatia, ktoré budú mať za cieľ ľudí zblížiť s ich kultúrnym dedičstvom a zapojiť ich viac do jeho zveľadovania. Kultúrne dedičstvo formuje našu identitu a každodenný život. Je zhmotnené v európskych mestách, prírodných krásach a archeologických lokalitách. Nachádzame ho nielen v literatúre, umení a predmetoch, ale aj v remeslách, ktoré sme zdedili od našich predkov, príbehoch, ktoré rozprávame deťom, v jedle, ktoré si spoločne vychutnávame, a vo filmoch, ktoré sledujeme a s ktorými sa identifikujeme.

Prečo oslavujeme kultúrne dedičstvo?

Kultúrne dedičstvo má univerzálnu hodnotu pre nás ako jednotlivcov, spoločenstvá a celú spoločnosť. Je dôležité zachovať ho a postúpiť budúcim generáciám. Možno si myslíte, že kultúrne dedičstvo je vecou minulosti alebo je statické, no v skutočnosti sa vďaka nášmu zapojeniu vyvíja. Zohráva navyše dôležitú úlohu pri formovaní budúcnosti Európy. Toto je jeden z dôvodov, prečo chceme počas daného európskeho roka osloviť najmä mladých ľudí.

Kultúrne dedičstvo má mnoho podôb a foriem.

- **Hmotné** – napríklad budovy, pamiatky, umelecké predmety, odevy, umelecké diela, knihy, stroje, historické mestá či archeologické lokality.
- **Nehmotné** – zvyky, zobrazenia, interpretácie, vedomosti, zručnosti a s nimi súvisiace nástroje, predmety a kultúrne priestory, ktoré si ľudia vážia. Patria medzi ne jazykové a ústne tradície, umelecké formy, spoločenské postupy a tradičné remeslá.
- **Prírodné** – prírodné pamiatky, flóra a fauna.

- **Digitálne** – diela, ktoré boli vytvorené v digitálnej forme (napríklad digitálne umelecké techniky či animácia) alebo digitalizované ako spôsob uchovania (vrátane textov, obrázkov, videozáznamov, nahrávok).

Ochranou kultúrneho dedičstva objavujeme svoju rozmanitosť a zapájame sa do medzikultúrneho dialógu o tom, čo máme spoločné. Existuje azda lepší spôsob obohacovania, než je interakcia s niečím natoľko zásadným pre našu identitu?

Nemali by sme dopustiť, aby sa naše kultúrne dedičstvo zanedbávalo, zhoršovalo alebo zničilo. Preto budeme v roku 2018 hľadať spôsoby, ako ho osláviť a zachovať.

Čo sa bude diať v roku 2018?

Rok 2018 bude patriť všetkým, ktorí chcú spoznávať, hodnotiť a užívať si kultúrne dedičstvo. Každý z nás bude mať možnosť zúčastniť sa na niektorej z tisícok aktivít, ktoré sa uskutočnia v celej Európe s cieľom intenzívnejšie zapojiť ľudí do zveľaďovania kultúrneho dedičstva.

Každý členský štát vymenoval národného koordinátora na realizáciu a koordináciu podujatí a projektov na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni.

Do aktivít súvisiacich s rokom kultúrneho dedičstva sa zapoja najdôležitejšie zainteresované strany z odvetvia kultúry, ako aj organizácie občianskej spoločnosti.

Na európskej úrovni si dali všetky inštitúcie EÚ záväzok urobiť všetko pre to, aby bol budúci európsky rok úspešný. Európska komisia, Európsky parlament a Rada Európskej únie budú spolu s Výborom regiónov a Európskym hospodárskym a sociálnym výborom organizovať podujatia na oslavu európskeho roka a aktivity zamerané na kultúrne dedičstvo.

EÚ bude okrem toho financovať projekty na podporu kultúrneho dedičstva. V rámci programu Kreatívna Európa bola spustená osobitná výzva na predkladanie projektov spolupráce týkajúcich sa roku kultúrneho dedičstva. Množstvo ďalších možností ponúkne Erasmus+, Európa pre občanov, Horizont 2020 a ďalšie programy EÚ.

Komisia v spolupráci s Radou Európy, UNESCO a ďalšími partnermi zrealizuje desať dlhodobých projektov, vďaka ktorým zanechá naše úsilie odkaz aj po skončení roku 2018. Budú sem zahrnuté napríklad aktivity na školách, výskum inovatívnych riešení na využitie budov kultúrneho dedičstva či boj proti nezákonnému obchodovaniu s tovarom kultúrneho charakteru. Cieľom je pomôcť pri zavádzaní skutočnej zmeny spôsobu, akým využívame, chránime a podporujeme kultúrne dedičstvo, vďaka čomu by mali mať ľudia z európskeho roka prínos aj v dlhodobom horizonte.

Zdroj: https://europa.eu/cultural-heritage/about_sk

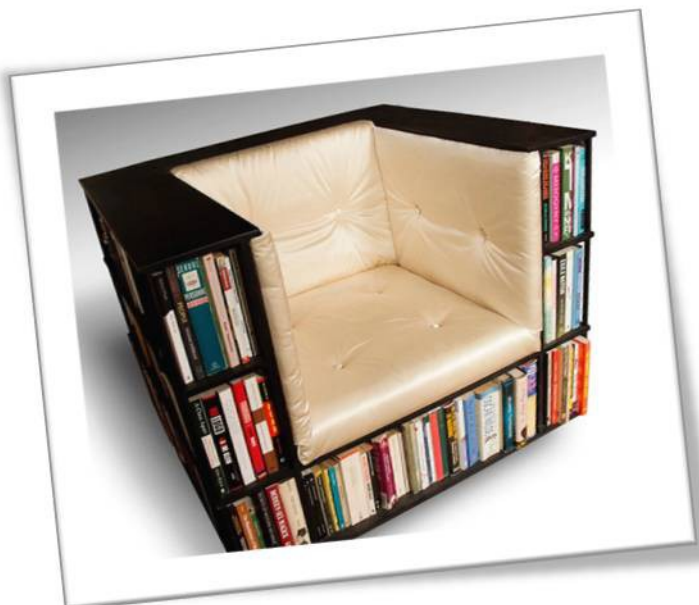
Viete, že... Viete, že...

- ◆ **originál** /lat./ 1. pôvodina; 2. slovesné dielo v pôvodnom jazyku
- ◆ **ottava** /tal./ strofa skladajúca sa z ôsmich veršov
- ◆ **pagína** /lat./ odb. 1. stránka (v knihe); 2. stránkové číslo
- ◆ **paginácia** /lat./ stránkovanie; označovanie stránok knihy číslami
- ◆ **paján** /gréc./ lit. 1. starogrécka óda na oslavu Apolóna – boha umenia, poézie a Slnka; 2. oslavná báseň, óda budujúca na zveličovaní (hrdinu, jeho vlastností, činov a pod.)
- ◆ **palimpsest** /gréc./ lit. pergamenový rukopis viac rás popísaný po zmytí staršieho textu
- ◆ **palinódia** /gréc. → lat./ lit. báseň popierajúca to, čo básnik povedal v iných básňach
- ◆ **pamflet** /ang./ lit. kratší literárny útvar so satirickým, hanlivým, výsmešným obsahom; hanopis
- ◆ **panegyrika** /gréc./ kniž. chváloreč, chválospev; oslavné dielo
- ◆ **paperback** /angl./ polygr. 1. kartónová lepená väzba zvyčajne vreckového formátu; 2. lacná kniha s kartónovou lepenou väzbou, ktorá sa vydáva v masovom náklade
- ◆ **papier** /lat./ rovnomerná vrstva vlákien prevažne rastlinného pôvodu, naplávených vodou na sito, zbavených vody a splstných do súvislého listu v podobe hárkov alebo pásov, ktorá sa používa na písanie, tlač, balenie a pod.

Prameň: ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana. 1997. *Veľký slovník cudzích slov*. Veľký Šariš : SAMO – AAMM, 1997. 1310 s. ISBN 80-967524-0-5.

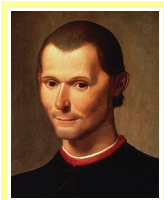
Inšpirácia na domáce knižnice

Zdroj: <https://www.kreativita.info/kreativne-domace-kniznice>

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

MACHIAVELIZMUS

Machiavelizmus – (podľa talianskeho politika Machiavelliho) politická metóda vyznačujúca sa lstivosťou, úskočnosťou, bezohľadným násilím.

MAMONA

MAMONA – *majetok, vlastníctvo, peniaze*. Mamona – slovo, ktorého pôvod je neistý, v Starej zmluve ho nachádzame iba v knihe Ježiš, syn Sírachov, no oveľa častejšie sa vyskytuje v apokryfoch, targumoch a v Talmude. *V Novej zmluve Ježiš hovorí o mamone ako o osobe, o akejsi démonickej moci, ktorej uctievanie odporuje službe Bohu.*

MANNA

MANNA - *pokrm Židov v púšti, ktorý im podľa Biblie zosypal z neba Boh*. Niektorí pokladajú biblické rozprávanie o manne za mýtický prvok, iní v ňom vidia iba vyjadrenie náboženského učenia, že Boh sa postaral o Židov počas ich putovania po púšti.

MÁNIA

MÁNIA – *grécke ženské meno, v mýtoch zosobnenie zúrivosti a šialenstva*. Vedela (a dodnes vie) zachvátiť ľudí vášnivou zaujatosťou alebo nadmerným sebavedomím, vyúsťujúcim až do duševnej choroby. Jej moc bola pre antický svet nepochopiteľná, a preto božská; ľudia sa podľa toho k nej správali. Mánium zobrazovali grécki umelci ako starú ženu, s krátkymi vlasmi, pichľavým pohľadom a takmer bezprsú.

obrázok na: https://sk.wikipedia.org/wiki/Niccol%C3%B2_Machiavelli

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1998. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia II. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1998. 36 s. ISBN 80-85147-27-0

Čas na zábavu

Perličky zo školských lavíc

Podjavorinská napísala baladu Čin-čin.

Jedným z diel Vladimíra Mináča je Spať chodím po horách.

Bertold Brecht napísal dielo Matka garáž.

Prázdniny musia byť, inak by nebolo v škole o čom rozprávať.

S učiteľom hovoríme priamo alebo prostredníctvom rodičov.

Je ľavý oranžový pásik svetlejší ako ten pravý, alebo sú oba rovnaké?

Nuž, pravdaže rovnaké, čo ste si mysleli...

<http://www.optoklamy.sk/oranzova?kat=8&q=&str=1>

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

2			6	1				
						1		
	6		7			2		
			9		6	5	4	
6	9		2	4	1		7	3
	1	4	3		8			
		9			5		1	
		2						
				9	2			5

1		9					4	
							1	2
	2		1			7		
7			6	2			8	
	1		5	4			7	
	9		8	7				1
		4			1		3	
9	6							
	5					9		4

**Podduklianský knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková**